

ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Справа № 640/16092/19

Суддя (судді) першої інстанції: Чудних С.О.

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

18 березня 2026 року

м. Київ

Шостий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів:

головуючого судді Чуприни О.В.,

суддів Попової О.Г., Говоруна О.В.,

за участю:

секретаря судового засідання – Мулик А.Б.,

представника позивача – не з'явився,

представника відповідача – Ломако Є.О.,

представника третьої особи – не з'явився,

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у Запорізькій області на рішення Харківського окружного адміністративного суду від 10.12.2025 у справі за адміністративним позовом Головного управління Державної податкової служби у Запорізькій області до Фонду державного майна України, третя особа: Державне підприємство Мелітопольський завод "Гідромаш" про стягнення податкового боргу, -

В С Т А Н О В И В:

I. Короткий зміст позовних вимог

Головне управління Державної фіскальної служби у Запорізькій області (надалі по тексту також – позивач, ГУ ДФС в Запорізькій області, податковий орган, контролюючий орган) звернулось до Окружного адміністративного суду м. Києва з

адміністративним позовом до Міністерства економічного розвитку та торгівлі України (надалі по тексті також – відповідач, Міністерство), у якому просили:

звернути стягнення податкового боргу у розмірі 2 929 991,92 гривень на кошти Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, з них:

податок на нерухоме майно – 761 572,84 гривень: реквізити для перерахування коштів в сумі 189 367,32 гривень: р/р 31410513008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/18010400, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998; реквізити для перерахування коштів в сумі 356 838,40 гривень: р/р 31415513008405, отримувач – УК у Якимів.р-н/отг смтЯкимівка/18010400, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998; реквізити для перерахування коштів в сумі 218 367,12 гривень: р/р 31413513008399, отримувач – УК у Якимів.р-н/отг смтКирилівка/18010400, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998;

земельний податок – 2 159 335,82 гривень: реквізити для перерахування коштів в сумі 2 103 746,14 гривень: р/р 33217811008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/18010500, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998; реквізити для перерахування коштів в сумі 23 344,38 гривень: р/р 33210811008399, отримувач – УК у Якимів.р-н/отг смтКирилівка/18010500, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998; реквізити для перерахування коштів в сумі 32 245,30 гривень: р/р 33212811008405, отримувач – УК у Якимів.р-н/отг смтЯкимівка/18010500, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998;

рентна плата за користування надрами – 8 548,10 гривень, реквізити для перерахування коштів: р/р 33115366008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/13030100, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998;

надходження від викидів забруднюючих речовин – 75,91 гривень, реквізити для перерахування коштів: р/р 33119362008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/19010100, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998;

рентна плата за спеціальне використання води – 589,25 гривень, реквізити для перерахування коштів: р/р 33113357008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/13020100, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998;

податок на прибуток – 170,00 гривень, реквізити для перерахування коштів: р/р 33118318008013, отримувач – Мелітопольське УК /Мелітополь/11021000, банк отримувача Казначейство України (ЕАП) код 37968956 МФО 899998.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначає, що Міністерство є засновником юридичної особи та її органом управління – Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" (надалі по тексті також – боржник); за

наслідком самостійного визначення останнім податкових зобов'язань шляхом подання відповідних податкових декларацій, котрі не були сплачені та набули статусу податкового боргу, а також за результатами проведення контролюючим органом камеральних перевірок з питань своєчасності сплати узгоджених сум грошових зобов'язань, визначено суму боргу у загальному розмірі 2 929 991,92 гривень.

Боржником не сплачено суму боргу у добровільному порядку, що зумовило вчинення податковим органом передбачених законодавством заходів для його погашення: звернення до суду з позовами про стягнення податкового боргу з підприємства; виставлення інкасових доручень з метою стягнення коштів, які повернулись без виконання; звернення до суду з позовом про надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу за рахунок майна підприємства, що перебуває в податковій заставі та проведення аукціону з продажу рухомого майна, котре перебуває в податковій заставі.

Зважаючи на те, що встановити наявність іншого майна державного підприємства, яке може бути джерелом погашення податкового боргу не є можливим в силу підпункту 87.3.5 пункту 87.3 статті 87 Податкового кодексу України, оскільки до контролюючого органу відповідачем та боржником не було надано затвердженого переліку майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу ДП "Мелітопольський завод "Гідромаш", а також складання опису майна, відповідно до якого відсутнє майно, котре може бути описано у податкову заставу, керуючись пунктом 96.3 статті 96 Кодексу належним є звернення до суду із даною позовною заявою про звернення стягнення податкового боргу у розмірі 2 929 991,92 гривень на кошти Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, в управління його перебуває боржник.

II. Рух справи

Протокольною ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 14.09.2020 до участі у справі залучено третю особу – Державне підприємство "Мелітопольський завод "Гідромаш" (надалі по тексту також – третя особа, ДП "МЗ "Гідромаш", боржник).

Протокольною ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 19.10.2020 допущено процесуальне правонаступництво та замінено позивача – Головне управління Державної фіскальної служби у Запорізькій області на правонаступника – Головне управління Державної податкової служби у Запорізькій області (код ЄДРПОУ 43143945).

Протокольною ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 29.03.2021 допущено заміну відповідача з Міністерства економічного розвитку та торгівлі України на Фонд державного майна України (надалі по тексту також – відповідач, Фонд).

Протокольною ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 13.12.2021 допущено процесуальне правонаступництво та замінено позивача – Головне управління Державної податкової служби у Запорізькій області (код ЄДРПОУ

43143945) на правонаступника – Головне управління Державної податкової служби у Запорізькій області (код ЄДРПОУ 44118663).

III. Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Харківського окружного адміністративного суду від 10.12.2025 в задоволенні адміністративного позову відмовлено повністю.

Суд першої інстанції виходив з помилковості доводів контролюючого органу про наявність підстав для звернення до суду із позовною заявою про стягнення податкового боргу на кошти державного органу, в управлінні якого перебуває державне підприємство або його майно, як це визначено пунктом 96.3 статті 96 Податкового кодексу України, оскільки майно Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" не є об'єктом застосування пункту 96.2 статті 96 Кодексу, бо щодо нього прийнято рішення про приватизацію.

IV. Підстави апеляційного оскарження та їх обґрунтування

Не погоджуючись з рішенням Харківського окружного адміністративного суду від 10.12.2025, ГУ ДПС у Запорізькій області оскаржило його в апеляційному порядку, та, посилаючись на неправильне застосування норм матеріального права, просить його скасувати та прийняти нове судове рішення, яким адміністративний позов задовольнити повністю.

Всупереч зазначеному по тексту рішення суду ("Фондом державного майна України не надавалась відповідь про відмову у задоволенні вимог позивача, бо на його адресу позивачем не направлялось відповідного подання"), контролюючий орган не міг та не повинен був звертатись до Фонду державного майна України, оскільки на момент звернення з цією позовною заявою саме Міністерство економічного розвитку і торгівлі України було засновником юридичної особи та органом управління юридичної особи – Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш"; водночас відповіді до податкового органу з затвердженим переліком майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу підприємства від боржника та Міністерства не надходило.

Скаржником зазначено також, що приписи статті 12 Закону України "Про приватизацію державного та комунального майна" встановлюють обмеження на вчинення переліку дій та правочинів підприємства (товариства) та їх уповноважених органів управління, проте такі не встановлені для контролюючих органів для звернення до суду з вимогами щодо заходів стягнення податкового боргу.

V. Позиція інших учасників справи

Фонд державного майна України скористався правом подання відзиву на апеляційну скаргу, котрий надійшов на адресу суду 11.02.2026 через підсистему "Електронний суд" Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Спростовуючи доводи апелянта, відповідач наголошує на тому, що Фонд є суб'єктом управління Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" з 27.12.2019; до такого не надходили подання податкового органу щодо прийняття одного з рішень, передбачених пунктом 96.2 статті 96 Податкового кодексу України, а також останнього не приймалося, оскільки на той момент відповідач не був суб'єктом управління боржника. Погоджується з висновком суду про неможливість застосування коментованого припису з підстав прийняття щодо ДП "МЗ "Гідромаш" рішення про приватизацію.

VI. Обставини, встановлені судом першої інстанції

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, зареєстроване як юридична особа 10.02.2011, було засновником юридичної особи та органом управління юридичної особи – Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш".

Відповідно до листа Головного управління ДФС у Запорізькій області від 16.08.2019 за №48371/10/08-01-56-08 у Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" наявний податковий борг на загальну суму 2 929 991,92 гривень.

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9024481420 від 18.02.2017; податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9025872640 від 20.02.2018; податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9023689564 від 15.02.2019. Сума зобов'язання не була сплачена та набула статусу податкового боргу.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгоджених сум грошових зобов'язань ДП "МЗ Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 07.02.2018 складено акт №97/08-01-56- 01/00240106, який був надісланий боржнику 07.02.2018 рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 07.02.2018 №97/08-01-56-01/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 14.02.2018 №0016225601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 3 247,60 гривень. Податкове повідомлення-рішення 14.02.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 19.02.2018.

ГУ ДФС у Запорізькій області відповідно до підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України, проведено камеральну перевірку ДП "МЗ "Гідромаш" з питань своєчасності подання податкової звітності. За результатами проведеної камеральної перевірки складено акт від 03.07.2018 №609/08-01-56-01/00240106, який направлено 05.07.2018 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. На підставі акту від 03.07.2018 №609/08-01-56-01/00240106 ГУ ДФС у Запорізькій області винесено податкове повідомлення - рішення від 12.07.2018 №0083955601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 1 020,00 гривень. Податкове повідомлення-рішення 12.07.2018 направлено боржнику

рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 16.07.2018.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України було проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгоджених сум податкових зобов'язань ДП "МЗ Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 12.12.2018 складено акт №1481/08-01-56-01/00240106, який надіслано 12.12.2018 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 12.12.2018 №1481/08-01-56-01/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 27.12.2018 №0192675606 про застосування штрафних санкцій в розмірі 8 163,65 гривень. Податкове повідомлення-рішення 28.12.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 04.01.2019.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України проведено камеральну перевірку ДП "МЗ Гідромаш" своєчасності сплати узгоджених сум податкових зобов'язань. За результатами проведеної перевірки 14.03.2019 складено акт №241/08-01-56-06/00240106, який надіслано 14.03.2019 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту 14.03.2019 №241/08-01-56-06/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 17.04.2019 №0033525606 про застосування штрафних санкцій в розмірі 2 721,22 гривень. Податкове повідомлення-рішення 17.04.2019 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 24.04.2019. Крім того, боржнику нарахована пеня.

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ (Якимівське відділення) податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9020639469 від 19.02.2016, податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9024481582 від 20.02.2017, податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9024481463 від 20.02.2017, податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9025872688 від 20.02.2018, податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки №9025872838 від 20.02.2018 по строку сплати на 29.04.2018 на загальну суму 38 641,20 гривень. Сума зобов'язання не була сплачена та набула статусу податкового боргу, по строку сплати на 29.07.2018 на загальну суму 38 641,20 гривень. Сума зобов'язання не була сплачена та набула статусу податкового боргу.

ГУ ДФС у Запорізькій області (Якимівське управління) на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгодженої суми податкового зобов'язання ДП "МЗ Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 21.09.2018 складено акт №1638/08-01-57-06/00240106, який надіслано 24.09.2018 боржнику

рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 21.09.2018 №1638/08-01-57-06/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 18.10.2018 №0059405706 про застосування штрафних санкцій в розмірі 12 212,49 гривень, який надіслано боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. Податкове повідомлення-рішення 18.10.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 24.10.2018.

Крім того, судом встановлено, що боржнику нарахована пеня в розмірі: за період з 28.01.2017 по 05.12.2017 838,46 гривень; за період з 30.04.2017 по 05.12.2017 576,74 гривень; за період з 29.07.2017 по 05.12.2017 1 403,91 гривень; за період з 29.07.2017 по 05.12.2017 130,42 гривень; за період з 28.10.2017 по 05.12.2017 482,44 гривень;

Таким чином, загальна сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки становить 761 572,84 гривень

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9021960396 від 22.02.2016, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9024480349 від 20.02.2017, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9025872334 від 20.02.2018, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9026872360 від 20.02.2019.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.14 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54 та пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України було проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгодженої суми податкового зобов'язання ДП "МЗ "Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 07.07.2017 складено акт №217/08-32-12-02/00240106, який направлено 10.07.2017 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту №217/08-32-12-02/00240106 від 07.07.2017 винесені податкові повідомлення-рішення: №0002831201 від 26.07.2017 на загальну суму штрафних санкцій 12 455,16 гривень; №0002841201 від 26.07.2017 на загальну суму штрафних санкцій 24 316,14 гривень. Податкові повідомлення-рішення 26.07.2017 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 28.07.2017. На підставі акту перевірки №97/08-01-56-01/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 14.02.2018 №0016235601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 16 759,64 гривень. Податкове повідомлення-рішення 14.02.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 19.02.2018.

Крім того боржнику нарахована пеня в розмірі: за період з 30.12.2016 по 13.01.2017 у сумі 3,85 гривень; за період з 30.12.2016 по 08.12.2017 у сумі 5 206,54 гривень; за період з 29.01.2017 по 08.12.2017 у сумі 4 693,40 гривень.

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ (Якимівське відділення) податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9022005759 від 22.02.2016, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9151729864 від 23.08.2016, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9024481470 від 20.02.2017, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9024481580 від 20.02.2017, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9025872507 від 20.02.2018, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9025872448 від 20.02.2018, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9026165871 від 19.02.2019, податкову декларацію з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата на земельні ділянки державної або комунальної власності) №9026166008 від 19.02.2019. За вказаними деклараціями зобов'язання погашені не були.

На підставі акту від 21.09.2018 №1638/08-01-57-06/00240106 було винесено податкові повідомлення-рішення від 18.10.2018: №0059425706 про застосування штрафних санкцій в розмірі 271,44 гривень; №0059385706 про застосування штрафних санкцій в розмірі 71,73 гривень. Податкові повідомлення-рішення 18.10.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 24.10.2018.

Таким чином, загальна сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" з земельного податку становить 2 159 335,82 гривень.

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ податкову декларацію з рентної плати за 4 квартал 2017 №9297990853, уточнюючу податкову декларацію з рентної плати за 4 квартал 2017 №9298685600 від 12.02.2018, по строку сплати на 19.02.2017, сума визначеного зобов'язання 2 690,14 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з рентної плати за 1 квартал 2018 №9078707367 від 26.04.2018, по строку сплати на 20.05.2018, сума визначеного зобов'язання 1 249,25 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з рентної плати за 2 квартал 2018 №9242128419 від 05.11.2018, по строку сплати на 06.11.2018, сума визначеного зобов'язання 1 145,47 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з рентної плати за 3 квартал 2018 №9242138159, по строку сплати на 06.11.2018, сума визначеного зобов'язання 963,43 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з рентної плати за 4 квартал 2018 №9310270919 від 11.02.2019, по строку сплати на 21.02.2019, сума визначеного зобов'язання 956,04 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу.

На підставі акту №97/08-01-56-01/00240106 винесено податкові повідомлення-рішення від 14.02.2018: №0016185601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 298,80 гривень; №0016175601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 484,03 гривень. Податкові повідомлення-рішення 14.02.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 19.02.2018.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгоджених сум грошових зобов'язань ДП "МЗ Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 13.08.2018 складено акт №769/08-01- 56-01/00240106, який надіслано 14.08.2018 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 13.08.2018 №769/08-01-56-01/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 01.09.2018 №0113135606 про застосування штрафних санкцій в розмірі 538,03 гривень. Податкове повідомлення-рішення 05.09.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 10.09.2018. Крім того боржнику за період з 18.02.2018 по 24.06.2018 нарахована пеня.

Таким чином, загальна сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" з рентної плати за користування надрами становить 8 548,10 гривень

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольської ОДПІ податкову декларацію за 4 квартал 2017 з екологічного податку №9297989173 від 05.02.2018, по строку сплати на 19.02.2018, сума визначеного зобов'язання 3,90 гривень, в котру враховано переплату у розмірі 0,55 гривень. Сума 3,35 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з екологічного податку за 1 квартал 2018 №9078690161 від 26.04.2018, по строку сплати на 20.05.2018, сума визначеного зобов'язання 15,29 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з екологічного податку за 2 квартал 2018 №9242127075 від 05.11.2018, по строку сплати на 06.11.2018, сума визначеного зобов'язання не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з екологічного податку за 3 квартал 2018 №9242129859 від 06.11.2018, по строку сплати на 19.11.2018, сума визначеного зобов'язання 21,89 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з екологічного податку за 4 квартал 2018 №9310298201 від 11.02.2019, по ст сплати на 21.02.2019, сума визначеного зобов'язання не була сплачена та набула статусу податкового боргу, податкову декларацію з екологічного податку за 1 квартал 2019 №9080097031 від 22.04.2019, по строку сплати на 20.05.2019, сума визначеного зобов'язання 5,48 гривень не була сплачена та набула статусу податкового боргу.

На підставі акту №97/08-01-56-01/00240106 винесено податкові повідомлення-рішення від 14.02.2018: №0016155601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 5,82 гривень; №0016135601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 2,18 гривень. Податкові повідомлення-рішення 14.02.2018 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 19.02.2018.

Таким чином, загальна сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" по надходженню від викидів забруднюючих речовин становить 75,91 гривень

Боржником самостійно визначено податкові зобов'язання та подано до Мелітопольського управління податкову декларацію з рентної плати за 4 квартал 2018 №9310270919 від 11.02.2019, по строку сплати на 21.02.2019, сума визначеного зобов'язання 173,87 гривень В КОР рахувалась переплата у розмірі 79,58 гривень. Сума 94,29 гривень визначеного зобов'язання не сплачена та набула статусу податкового боргу.

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України було проведено камеральну перевірку своєчасності сплати узгоджених сум грошових зобов'язань ДП "МЗ Гідромаш". За результатами проведеної перевірки 12.02.2019 складено акт №125/08-01-56-06/00240106, який надіслано 12.02.2019 боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 12.02.2019 №125/08-01-56-06/00240106 було винесено податкові повідомлення-рішення від 27.02.2019: №0020155606 про застосування штрафних санкцій в розмірі 11,90 гривень; №0020165606 про застосування штрафних санкцій в розмірі 183,06 гривень. Податкові повідомлення-рішення 27.02.2019 направлено боржнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 13.03.2019.

Таким чином сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" з рентної плати за спеціальне використання води становить 289,25 гривень

ГУ ДФС у Запорізькій області на підставі підпункту 20.1.4 пункту 20.1 статті 20, підпункту 54.3.3 пункту 54.3 статті 54, пункту 75.1 статті 75, статті 76 Податкового кодексу України проведено камеральну перевірку ДП "МЗ Гідромаш" з питань своєчасності подання податкової декларації з податку на прибуток підприємства за 2017 рік. За результатами проведеної перевірки 30.03.2018 складено акт №298/08-01-56-01/00240106, який надіслано боржнику 03.04.2018 рекомендованим листом з повідомленням про вручення. На підставі акту від 30.03.2018 №298/08-01-56-01/00240106 винесено податкове повідомлення-рішення від 17.04.2018 №0051955601 про застосування штрафних санкцій в розмірі 170,00 гривень.

Таким чином сума заборгованості ДП "МЗ "Гідромаш" з податку на прибуток становить 170,00 гривень

Враховуючи вищевикладене, у Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" наявний податковий борг перед бюджетом на загальну суму 2 929 991,92 гривень який складається з: податку на нерухоме майно – 761 572,84 гривень; земельного податку – 2 159 335,82 гривень; рентної плати за користування надрами – 8 548,10 гривень; надходження від викидів забруднюючих речовин – 75,91 гривень; рентної плати за спеціальне використання води – 289,25 гривень; податку на прибуток – 170,00 гривень.

З метою погашення податкового боргу ДП "МЗ "Гідромаш" 10.08.2016 направлялась податкова вимога форми "Ю" від 04.08.2016 №2548-17 на суму 42 911,77 гривень рекомендованим листом з повідомленням про вручення. Згідно поштового повідомлення лист вручено 15.08.2016.

Контролюючим органом здійснювались передбачені законодавством заходи щодо погашення податкового боргу ДП "МЗ "Гідромаш". Головне управління ДФС у Запорізькій області зверталось до суду з позовами про стягнення податкового боргу. Постановою Запорізького окружного адміністративного суду від 03.11.2017 у справі №808/1366/16 адміністративний позов ГУ ДФС у Запорізькій області задоволено, стягнуто з ДП "МЗ "Гідромаш" суму податкового боргу у розмірі 337 141,00 гривень. Постановою Запорізького окружного адміністративного суду від 27.11.2017 у справі №808/2572/16 адміністративний позов ГУ ДФС у Запорізькій області задоволено, стягнуто з ДП "МЗ "Гідромаш" суму податкового боргу у розмірі 210 219,91 гривень.

Головним управлінням ДФС у Запорізькій області виставлялись інкасові доручення, проте вони були повернуті без виконання з причин: у зв'язку з відсутністю коштів на рахунках, у зв'язку з тим, що на рахунок накладено арешт зі іншим виконавчим документом, у зв'язку з тим, що рахунок є окремим рахунком для зарахування страхових коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Мелітопольська ОДПІ ГУ ДФС у Запорізькій області зверталась до суду з поданням у порядку статті 183-3 КАСУ про надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу за рахунок майна платника податків, що перебуває у податковій заставі. Постановою Запорізького окружного адміністративного суду від 14 грудня 2016 №808/3687/16, подання Мелітопольської ОДПІ задоволено частково, надано дозвіл на погашення усієї суми податкового боргу у розмірі 101 850,75 гривень за рахунок майна Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш", що перебуває у податковій заставі.

Мелітопольською ОДПІ ГУ ДФС у Запорізькій області прийнято рішення про опис майна в податкову заставу №12172/17 від 22.08.2016. У відповідності до пункту 89.3 статті 89 Податкового кодексу України податковим керуючим 23.08.2016 складено акт №86 про опис майна у податкову заставу платника податків Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш", відповідно до якого описано автомобіль Toyota Camry. Згідно протоколу проведення цільового аукціону від 15.11.2017 та договору купівлі-продажу майна від 15.11.2017 №1511/17/1-НЗ на Правобережній товарній біржі проведено аукціон та продано автомобіль Toyota Camry, що перебував у податковій заставі, відповідно до акту опису майна №86 від 23.08.2016. Згідно довідки про розподіл коштів, що надійшли на балансовий рахунок №3412 "Інші кошти, тимчасово віднесені на доходи державного бюджету" за 07.12.2017, 83 798,17 гривень коштів від реалізації майна перераховано в рахунок земельного податку по ДП "МЗ "Гідромаш" та 16 237,99 гривень коштів від реалізації майна перераховано в рахунок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки по ДП "МЗ "Гідромаш".

Головним управлінням ДФС у Запорізькій області на адресу Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" надсилались листи від 15.08.2017 №6350/08-01-17-07 та лист від 05.05.2018 №12822/10/08-01-56-03 з проханням надати перелік майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу підприємства, з метою складення акту опису майна, на яке буде поширюватися право податкової застави у відповідності до Положення про порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісного майнового комплексу державного підприємства. Головним управлінням ДФС у Запорізькій області на адресу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України надсилався лист від 25.04.2018 №11851/10/08-01-56-03 з проханням повідомити про затвердження переліку майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу ДП "МЗ "Гідромаш".

Відповіді до контролюючого органу з затвердженим переліком майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу підприємства від ДП "МЗ "Гідромаш" та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України не надходило. Враховуючи вищевикладене, Державним підприємством "Мелітопольський завод "Гідромаш" у визначений законодавством місячний строк з 15.08.2016 (дня вручення податкової вимоги від 04.08.2016 №2548-17) не було проведено інвентаризацію майна підприємства та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України (як органом управління державного підприємства) не було затверджено перелік майна, що включається та не включається до складу цілісного майнового комплексу Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш".

Головним управлінням ДФС у Запорізькій області прийняте рішення про опис майна в податкову заставу №1552/10/08-01-56-03 від 22.01.2018. Податковим керуючим 13.06.2018 складено акт опису майна №40-56-03, відповідно до якого відсутнє у платника податків Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" на день складення цього акту майно, що може бути описано у податкову заставу. Зазначений акт від 13.06.2018 підписаний посадовою особою підприємства.

Після вчинених дій, Головне управління ДФС у Запорізькій області направило Міністерству економічного розвитку і торгівлі України рекомендованим листом з повідомленням про вручення подання від 16.08.2018 за №25427/10/08-01-56-03 щодо прийняття одного з рішень, передбачених пункту 96.2 статті 96 Податкового кодексу України. У відповідь Міністерство економічного розвитку і торгівлі України надіслало до Головного управління ДФС у Запорізькій області лист від 31.08.2018 за №3243-08/38557-06, яким не було задоволено жодної з вимог та не прийнято рішень, передбачених пунктом 96.2 статті 96 Податкового кодексу України.

VII. Релевантні джерела права та акти їхнього застосування

У відповідності до вимог пункту 3 частини 1 статті 244 КАС України, визначаючи яку правову норму слід застосувати до спірних правовідносин, суд зазначає, що при вирішенні даної справи керується нормами Законів та підзаконних нормативно-правових актів в тій редакції, яка чинна на момент виникнення чи дії конкретної події, обставини і врегулювання відповідних відносин.

Частиною другою статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів регулює Податковий кодекс України (надалі по тексту також – ПК України, Кодекс), зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Підпунктом 14.1.175 пункту 14.1 статті 14 ПК України визначено, що податковий борг – сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений цим Кодексом строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному цим Кодексом.

Порядок стягнення податкового боргу платників податків, крім фізичних осіб, регулюється статтями 95 - 99 ПК України.

Пунктом 95.1 статті 95 ПК України встановлено, що контролюючий орган здійснює за платника податків і на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності - шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває у податковій заставі.

Стягнення коштів та продаж майна платника податків провадяться не раніше ніж через 30 календарних днів з дня надіслання (вручення) такому платнику податкової вимоги (пункт 95.2 статті 95 ПК України).

Виходячи зі змісту пункту 95.3 статті 95 ПК України стягнення коштів з рахунків/електронних гаманців платника податків у банках, небанківських надавачах платіжних послуг/емітентах електронних грошей, обслуговуючих такого платника податків, та з рахунків платників податків у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритих у центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, здійснюється за рішенням суду, яке направляється до виконання контролюючим органам, у розмірі суми податкового боргу або його частини.

Контролюючий орган звертається до суду щодо надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу за рахунок майна платника податків, що перебуває у податковій заставі.

За визначенням пункту 95.4 статті 95 ПК України стягнення коштів у рахунок погашення податкового боргу за рахунок готівки, що належить такому платнику податків, контролюючий орган здійснює на підставі рішення суду у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до пункту 95.5 статті 95 ПК України вилучені відповідно до цієї статті готівкові кошти вносяться посадовою особою контролюючого органу до банку в день їх стягнення для перерахування до відповідного бюджету або до державного цільового фонду в рахунок погашення податкового боргу платника податків, а в разі використання платником податків єдиного рахунку - на такий рахунок, а у разі погашення податкового боргу з податку на додану вартість за задекларованими до сплати податковими зобов'язаннями за періоди, починаючи з 1 липня 2015, визначеними платником податків у податковій декларації з податку на додану вартість або уточнюючому розрахунку, такі кошти вносяться на рахунок платника в системі електронного адміністрування податку на додану вартість.

Згідно з частиною 2 пункту 95.5 ПК України у разі якщо податковий борг виник у результаті несплати грошових зобов'язань та/або пені, визначених платником податків у податкових деклараціях або уточнюючих розрахунках, що подаються контролюючому органу в установлені цим Кодексом строки, стягнення коштів за рахунок готівки, що належить такому платнику податків, та/або коштів з рахунків/електронних гаманців такого платника у банках, небанківських надавачах платіжних послуг/емітентах електронних грошей здійснюється за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу без звернення до суду, за умови якщо такий податковий борг не сплачується протягом 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строк сплати, та відсутності/наявності у меншій сумі непогашеного зобов'язання держави щодо повернення такому платнику податків помилково та/або надміру сплачених ним грошових зобов'язань, та/або бюджетного відшкодування податку на додану вартість. У разі наявності непогашеного зобов'язання держави перед платником податків у сумі, що є меншою за суму податкового боргу, ця норма застосовується в межах різниці між сумою податкового боргу та сумою зобов'язання держави.

У таких випадках: рішення про стягнення коштів з рахунків/електронних гаманців такого платника податків у банках, небанківських надавачах платіжних послуг/емітентах електронних грошей є вимогою стягувача до боржника, що підлягає негайному та обов'язковому виконанню шляхом ініціювання переказу у платіжній системі за правилами відповідної платіжної системи; рішення про стягнення готівкових коштів вручається такому платнику податків і є підставою для стягнення.

У разі якщо продажу підлягає єдиний майновий комплекс підприємства, майно якого перебуває у державній або комунальній власності, чи якщо згідно із законодавством з питань приватизації для відчуження майна підприємства необхідна попередня згода органу приватизації або іншого державного органу, уповноваженого здійснювати управління корпоративними правами, продаж майна такого підприємства організовується державним органом приватизації за поданням відповідного контролюючого органу із дотриманням законодавства з питань приватизації. При цьому інші способи приватизації, крім грошової, не дозволяються. Державний орган приватизації зобов'язаний організувати продаж єдиного майнового комплексу протягом 60 календарних днів з дня надходження подання контролюючого органу (пункт 95.9 статті 95 ПК України).

Статтею 96 ПК України врегульовано погашення податкового боргу державних підприємств, які не підлягають приватизації, та комунальних підприємств.

Відповідно до пункту 96.2 статті 96 Кодексу, у разі якщо сума коштів, отримана від продажу внесеного в податкову заставу майна державного підприємства, яке не підлягає приватизації, у тому числі казенного підприємства, не покриває суму податкового боргу такого платника податків і витрат, пов'язаних з організацією та проведенням публічних торгів, або у разі відсутності майна, що відповідно до законодавства України може бути внесено в податкову заставу та відчужено, контролюючий орган зобов'язаний звернутися до органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить такий платник податків, з поданням щодо прийняття рішення про: надання відповідної компенсації з бюджету за рахунок коштів, призначених для утримання такого органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить такий платник податків; досудову санацію такого платника податків за рахунок коштів державного бюджету; ліквідацію такого платника податків та призначення ліквідаційної комісії; виключення платника податків із переліку об'єктів державної власності, які не підлягають приватизації відповідно до закону, з метою порушення справи про банкрутство, у порядку, встановленому законодавством України.

Відповідь щодо прийняття одного із зазначених у пунктах 96.1 та 96.2 цієї статті рішень надсилається контролюючому органу протягом 30 календарних днів з дня направлення звернення. У разі неотримання зазначеної відповіді у визначений цим пунктом строк або отримання відповіді про відмову у задоволенні його вимог контролюючий орган зобов'язаний звернутися до суду із позовною заявою про звернення стягнення податкового боргу на кошти державного органу чи органу місцевого самоврядування, в управлінні якого перебуває таке державне (комунальне) підприємство або його майно (пункт 96.3 статті 96 ПК України).

VIII. Оцінка висновку суду, судове рішення якого переглядається, та аргументів учасників справи

Нормами Податкового кодексу України встановлено особливий порядок погашення податкового боргу державних підприємств, які не підлягають приватизації та комунальних підприємств (стаття 96 Податкового кодексу України), проте такі особливості не змінюють послідовність реалізації стадій стягнення податкового боргу, визначених статтею 95 Податкового кодексу України.

Приписи статті 96 Податкового кодексу України застосовуються лише тоді, коли процедура стягнення боргу за рахунок коштів, які знаходяться у власності платника, передбачена статтею 95 Податкового кодексу України, з будь-яких причин, вказаних в законі, не вирішила проблему погашення боргу.

Тобто, особливості погашення податкового боргу державних та комунальних підприємств, що визначені статтею 96 Податкового кодексу України стосуються вже стадії, коли контролюючим органом було виконано повний перелік дій, встановлених Податковим кодексом України щодо порядку стягнення податкового боргу, зокрема і в тому разі, коли сума коштів, отримана від продажу внесеного в

податкову заставу майна державного або комунального підприємства не покриває суму податкового боргу такого платника податків.

Подібні за змістом висновки містяться у постановках Верховного Суду від 22.01.2025 у справі №260/6691/23, від 18.02.2025 у справі №640/36719/21.

Контролюючий орган, звертаючись до суду з цим позовом, посилався на наявність підстав, передбачених пунктом 96.3 статті 96 ПК України, а саме відсутність відповіді Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, як органу виконавчої влади, до сфери управління якого належав платник податків, на подання контролюючого органу щодо прийняття одного із рішень, зазначених у пунктах 96.1 та 96.2 статті 96 ПК України.

Так, у відповідь на подання ГУ ДФС у Запорізькій області від 16.08.2018 за №25427/10/08-01-56-03 (а.с.239-241 том I), Міністерство економічного розвитку і торгівлі України надіслало листа від 31.08.2018 за №3243-08/38557-06 (а.с.38-39 том II), у якому останнє наполягає на виконанні рішення суду щодо відшкодування ДП "МЗ "Гідромаш" податку на додану вартість у сумі 5 470 737,00 гривень або проведення взаємозаліку погашення податкового боргу підприємства.

Отже, Міненерго надано податковому органу відповідь на звернення, яким не було задоволено жодної з вимог та не прийнято рішень, передбачених пунктом 96.2 статті 96 Податкового кодексу України, проте вказує на певні об'єктивні обставини, які унеможливають сплату податкового боргу ДП "МЗ "Гідромаш".

Поруч із наведеним, як встановлено судом першої інстанції, наказом від 10.12.2019 за №608 (а.с.41 том III) функції з управління майном державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш" передано Фонду державного майна України. У свою чергу, відповідно до наказу від 27.12.2019 за №1557 (а.с.40 том III) прийнято із сфери управління Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України до сфери управління Фонду державного майна України єдиний майновий комплекс державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш", крім майна, що не підлягає приватизації.

Аналогічні відомості щодо органу виконавчої влади, до сфери управління котрого належить юридична особа, вміщені у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, згідно долученого витягу (а.с.46-55 том III).

Наказом Фонду від 03.12.2019 за №1211 (а.с.38-39 том III) прийнято рішення про приватизацію єдиного майнового комплексу ДП "МЗ "Гідромаш" шляхом продажу на аукціоні з умовами.

З метою продовження приватизації у 2020 році, об'єкт включено до переліку єдиних майнових комплексів державних підприємств і їх структурних підрозділів, у тому числі тих, що передані в оренду, приватизацію яких розпочато в 2018-2019 роках (за наказом Фонду державного майна України від 29.07.2020 за №1269) (а.с.154-170 том IV).

Органом приватизації об'єкта – Регіональним відділенням Фонду державного майна України по Дніпропетровській, Запорізькій та Кіровоградській областях наказом від 12.08.2020 за №12/1-276 (а.с.135-136 том IV) прийнято рішення про приватизацію єдиного майнового комплексу ДП "МЗ "Гідромаш" шляхом продажу на аукціоні.

Окрім того, ДП "МЗ "Гідромаш" наявне у переліку об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації у 2021 році (за наказом Фонду державного майна України від 06.01.2021 за №5) (а.с.27-37 том III).

Звідси, на переконання колегії суддів, суд першої інстанції дійшов правильного висновку про відсутність у спірному випадку однієї з обов'язкових передумов для звернення позивача до суду з цим позовом в порядку статті 96 ПК України, а саме належність ДП "МЗ "Гідромаш" до державних підприємств, які не підлягають приватизації.

Суд при вирішенні даної справи враховує позицію Верховного суду, викладеної у постанові від 18.02.2025 у справі №640/36719/21 за позовом Головного управління ДПС у м. Києві до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Фонду державного майна України про стягнення коштів.

Щодо доводів апеляційної скарги про відсутність у статті 12 Закону України "Про приватизацію державного та комунального майна" від 18.01.2018 за №2269-VIII обмежень, встановлених для контролюючих органів для звернення до суду з вимогами щодо заходів стягнення податкового боргу, то колегія суддів вважає такі неспроможними, адже коментований припис спрямований для застосування уповноваженими органами управління протягом періоду з дня прийняття рішення про приватизацію єдиного майнового комплексу державного підприємства і до переходу права власності до покупця або припинення приватизації об'єкта приватизації. У противагу, саме Податковим кодексом України визначено передумови та підстави для звернення до суду із позовною заявою про звернення стягнення податкового боргу на кошти державного органу, в управлінні якого перебуває таке державне підприємство або його майно.

Посилаючись на постанову Верховного Суду від 19.07.2022 у справі №280/3620/20, позивач також залишив поза увагою, що її висновки стосувалися іншого питання – надання ГУ ДПС у Запорізькій області дозволу на погашення податкового боргу ДП "Мелітопольський завод "Гідромаш" у розмірі 4 916 349,78 гривень за рахунок майна, що перебуває у податковій заставі, у порядку статті 95 ПК України. Натомість у цій справі спірним є застосування іншого механізму – погашення податкового боргу за статтею 96 Кодексу.

Так, касаційним судом за наслідком аналізу, зокрема, пунктів 95.3, 95.9 статті 95 Податкового кодексу України зазначено наступне: "[...] податковий борг платника податків може бути погашений за рахунок будь-якого майна такого платника, переданого у податкову заставу, при цьому рішення про погашення усієї суми податкового боргу шляхом продажу майна, яке перебуває у податковій заставі приймається на підставі рішення суду.

Обов'язковими умовами (обставинами), наявність яких в своїй сукупності зумовлює виникнення у контролюючого органу права на звернення до суду із даним позовом є: наявність у платника податків боргу зі сплати податків (зборів, обов'язкових платежів); сума заборгованості платника податків на момент звернення контролюючого органу до суду із позовом про надання дозволу на погашення боргу за рахунок майна платника має бути узгодженою у встановленому законодавством порядку; відсутність коштів на рахунках платника податків у банках, обслуговуючих такого платника податків; наявність майна платника податків - боржника у податковій заставі.

Сукупність вказаних обставин наділяє контролюючого орган правом на звернення до суду із позовом про надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу за рахунок майна платника податків".

Звідси, вищенаведені висновки не є релевантними до застосування судом у цій адміністративній справі.

Втім, вказаною постановою скасовано рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 14.01.2021 та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 22.07.2021, а справу №280/3620/20 направлено на новий розгляд до суду першої інстанції, зокрема з підстав того, що суди попередніх інстанцій не установили чи віднесене майно підприємства, що описано в податкову заставу, до об'єктів приватизації, яка його балансова вартість та чи є воно основним засобом виробництва, що забезпечує ведення виробничої діяльності підприємства.

Надалі постановою Третього апеляційного адміністративного суду від 07.07.2025 у справі №280/3620/20, котра набрала законної сили 07.07.2025, скасовано рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 19.12.2022 та прийнято нову постанову, якою надано дозвіл на погашення суми податкового боргу в розмірі 4 916 349,78 гривень за рахунок майна Державного підприємства "Мелітопольський завод "Гідромаш", що перебуває в податковій заставі.

Колегія суддів вважає доцільним звернути увагу, що нормами Податкового кодексу України встановлено особливий порядок погашення податкового боргу державних підприємств, які не підлягають приватизації та комунальних підприємств (стаття 96 Податкового кодексу України), проте такі особливості не змінюють послідовність реалізації стадій стягнення податкового боргу, визначених статтею 95 Податкового кодексу України.

Норми статті 96 Податкового кодексу України застосовуються лише тоді, коли процедура стягнення боргу за рахунок коштів, які знаходяться у власності платника, передбачена статтею 95 Податкового кодексу України, з будь-яких причин, вказаних в законі, не вирішила проблему погашення боргу.

Тобто, особливості погашення податкового боргу державних та комунальних підприємств, що визначені статтею 96 Податкового кодексу України стосуються вже стадії, коли контролюючим органом було виконано повний перелік дій, встановлених Податковим кодексом України щодо порядку стягнення податкового боргу, зокрема і в тому разі, коли сума коштів, отримана від продажу внесеного в

податкову заставу майна державного або комунального підприємства не покриває суму податкового боргу такого платника податків.

Вказаний висновок відображений у постанові Верховного Суду від 22.01.2025 у справі №560/2869/23.

У цій адміністративній справі позивачем послідовно наголошується на вичерпанні усіх можливих заходів, передбачених статтею 95 ПК України, для погашення податкового боргу саме за рахунок майна боржника, на засвідчення чого до позовної заяви долучено рішення про опис майна в податкову заставу від 22.01.2018 за №1552/10/08-01-56-03 та акт опису майна від 13.06.2018 за №40-56-03 (а.с.236-238 том I), за яким підтверджено відсутність на день складення цього акта майна, що може бути описано у податкову заставу.

Втім за текстом постанови Третього апеляційного адміністративного суду від 07.07.2025 у справі №280/3620/20, "06.11.2019 р. посадовою особою ГУ ДПС у Запорізькій області прийняте рішення про опис майна в податкову заставу №12825, а 07.11.2019 р. та 23.12.2019 р. податковим керуючим складені акти опису майна №146-56-08 та №156-56-08 про опис майна в податкову заставу платника ДП "Мелітопольський завод "Гідромаш", що зареєстровані в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна відповідно 08.11.2019 р., 11.11.2019 р. та 28.12.2019 р. за №340867078, №34086686 та №34930122".

Суд повторно акцентує увагу на обставині того, що перебування у статусі боржника державного чи комунального підприємства не свідчить про можливість стягнення податкового боргу з такого платника податків виключно за особливою процедурою, передбаченою статтею 96 ПК України. Проте механізм, визначений статтею 96 ПК України, є лише додатковим способом погашення податкового боргу такої категорії підприємств, оскільки держава або територіальна громада має певні права, інтереси та обов'язки щодо таких суб'єктів господарювання.

Пунктом 95.1 статті 95 ПК України встановлено, що контролюючий орган здійснює за платника податків і на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності - шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває у податковій заставі.

Більше того, як встановлено у межах справи №280/3620/20, "З метою погашення податкового боргу боржнику направлено рекомендованим листом з повідомленням про вручення податкову вимогу №2548-17 форми "Ю" від 04.08.2016. на суму 42 911,77 гривень [...]"; водночас у цій справі (№640/16092/19) суд першої інстанції зазначив, що "З метою погашення податкового боргу ДП МЗ "Гідромаш" 10.08.2016 направлялась податкова вимога форми "Ю" від 04.08.2016 №2548-17 на суму 42 911,77 грн".

Ураховуючи наведене, колегія суддів доходить висновку, що після звернення контролюючого органу до суду з позовом про звернення стягнення податкового боргу у розмірі 2 929 991,92 гривень на кошти Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, останнім не було припинено вжиття заходів, передбачених

статтею 95 Податкового кодексу України, спрямованих на погашення податкового боргу безпосередньо за рахунок платника податків. Попри вказане, відомостей про вчинення зазначених дій у межах цієї справи суду повідомлено не було.

За таких обставин відсутні підстави вважати, що Головним управлінням ДПС у Запорізькій області було вичерпано передбачену статтею 95 ПК України процедуру погашення податкового боргу, що є необхідною передумовою для застосування спеціального механізму, визначеного статтею 96 цього Кодексу.

Натомість твердження позивача про помилковість висновку суду щодо ненадання відповіді контролюючому органу саме Фондом державного майна України не знаходять свого підтвердження у матеріалах справи, оскільки, як зазначено вище у постанові, відповідь на подання ГУ ДФС у Запорізькій області від 16.08.2018 №25427/10/08-01-56-03 була надана саме Міністерством економічного розвитку і торгівлі України листом від 31.08.2018 №3243-08/38557-06.

В той же час, такий висновок сам по собі не свідчить про наявність у контролюючого органу обов'язку повторно звертатися до відповідного органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить платник податків, із поданням у порядку пункту 96.3 статті 96 Податкового кодексу України. Більше того, суд першої інстанції не формулював подібного висновку, і такий не був покладений в основу прийнятого рішення як підстава для відмови у задоволенні позовних вимог.

Суд враховує також положення Висновку №11 (2008) Консультативної ради європейських суддів щодо якості судових рішень (пункти 32-41), у якому, між іншим, звертається увага на те, що усі судові рішення повинні бути обґрунтованими, зрозумілими, викладеними чіткою і простою мовою, і це є необхідною передумовою розуміння рішення сторонами та громадськістю; у викладі підстав для прийняття рішення необхідно дати відповідь на доречні аргументи та доводи сторін, здатні вплинути на вирішення спору; виклад підстав для прийняття рішення не повинен неодмінно бути довгим, оскільки необхідно знайти належний баланс між стислістю та правильним розумінням ухваленого рішення; обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент заявника на підтримку кожної підстави захисту; обсяг цього обов'язку суду може змінюватися залежно від характеру рішення. При цьому, зазначений Висновок також акцентує увагу на тому, що згідно з практикою Європейського суду з прав людини (надалі по тексту також – ЄСПЛ) очікуваний обсяг обґрунтування залежить від різних доводів, які може наводити кожна зі сторін, а також від різних правових положень, звичаїв та доктринальних принципів, а крім того, ще й від різних практик підготовки та представлення рішень у різних країнах.

Важливо наголосити, що низка рішень ЄСПЛ дійсно містить, розвиває та удосконалює підхід до обґрунтованості (мотивованості) судових рішень.

ЄСПЛ наголошує, що пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує національні суди обґрунтовувати свої рішення (рішення у справі "Якущенко проти України", заява №57706/10, пункт 28). До того ж, принцип належного здійснення правосуддя також передбачає, що судові рішення мають у достатній мірі висвітлювати мотиви, на яких

вони ґрунтуються (рішення у справах "Garcia Ruiz v. Spain" [GC] (заява №30544/96, пункт 26), "Проніна проти України" (заява №63566/00; пункт 23), "Серявін та інші проти України" (заява №4909/04; пункт 58), "Бендерський проти України" (заява №22750/02, пункт 42)).

Крім того, у пункті 60 рішення "Helle v. Finland" (заява №20772/92) ЄСПЛ наголосив також і на тому, що суд обов'язково повинен мотивувати рішення, а не просто погоджуватися з висновками рішення суду попередньої інстанції. Вмотивованість рішення можна досягти або шляхом використання мотивів суду попередньої інстанції, або шляхом наведення власних мотивів щодо розгляду аргументів та істотних питань у справі.

Однак, варто наголосити, що в аспекті оцінки аргументів учасників справи у апеляційному провадженні, ЄСПЛ також неодноразово зазначав, зокрема у рішенні "Garcia Ruiz v. Spain" [GC] (заява №30544/96, пункт 26) про те, що хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, проте вказаний підхід не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент (рішення у справах "Van de Hurk v. the Netherlands" (заява №16034/90, пункт 61), "Шкіря проти України" (заява №30850/11, пункт 43). Водночас, у вказаному рішенні Суд звертає увагу на те, що ступінь застосування обов'язку викладати мотиви може варіюватися залежно від характеру рішення і повинно визначатися у світлі обставин кожної справи.

Подібних висновків щодо необхідності дотримання вказаного зобов'язання виключно з огляду на обставини справи ЄСПЛ дійшов також у рішеннях "Ruiz Torija v. Spain" (заява №18390/91, пункт 29), "Higgins and others v. France" (заява №20124/92, пункт 42), "Бендерський проти України" (заява №22750/02, пункт 42) та "Трофимчук проти України" (заява №4241/03, пункт 54).

Інші доводи і міркування, наведені у апеляційній скарзі та у відзиві на апеляційну скаргу висновків, викладених вище по тексту судового рішення, не змінюють.

ІХ. Висновок суду апеляційної інстанції по суті вимог апеляційної скарги

Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення (частини 1, 2 статті 77 КАС України).

В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Суд за правилами статті 90 КАС України оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Поруч із цим, в силу вимог частини 3 статті 308 Кодексу, суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права (частини 1, 2 статті 308 КАС України).

Враховуючи викладене у взаємозв'язку з наведеними нормами законодавства, колегія суддів вважає, що суд першої інстанції у цій справі правильно визначив характер спірних правовідносин та зміст правової вимоги, встановив усі необхідні факти та обставини, що належало встановити та які лежали в основі позовних вимог та заперечень, та на підставі належних та допустимих доказів дійшли правильного висновку про відсутність підстав для задоволення позову в частині стягнення суми податкового боргу.

Наведені в апеляційній скарзі мотиви та доводи не спростовують висновків суду першої інстанції і не дають підстав уважати, що ним неправильно застосовано норми матеріального права або порушено норми процесуального права при постановленні оскаржуваного судового рішення.

Згідно пункту 1 частини 1 статті 315 КАС України за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право залишити апеляційну скаргу без задоволення, а судові рішення – без змін.

За приписами частини 1 статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

З урахуванням встановлених в цій справі обставин та правового регулювання спірних правовідносин суд приходять до висновку про відсутність підстав для задоволення апеляційної скарги Головного управління Державної податкової служби у Запорізькій області, рішення суду першої інстанції ухвалене з правильним застосуванням норм матеріального права і дотриманням норм процесуального права, що є підставою для залишення його без змін.

Х. Розподіл судових витрат

Відповідно до статті 139 КАС України новий розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись статтями 308, 315, 316, 321, 322, 325, 328, 329, 370 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

У Х В А Л И В :

Апеляційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у Запорізькій області на рішення Харківського окружного адміністративного суду від 10.12.2025 у справі за адміністративним позовом Головного управління Державної податкової служби у Запорізькій області до Фонду державного майна України, третя особа: Державне підприємство Мелітопольський завод "Гідромаш" про стягнення податкового боргу, – **залишити без задоволення.**

Рішення Харківського окружного адміністративного суду від 10.12.2025 у справі №640/16092/19, – **залишити без змін.**

Постанова суду апеляційної інстанції набирає законної сили з дати її ухвалення та касаційному оскарженню не підлягає, крім випадків, передбачених частиною 5 статті 291, пунктом 2 частини 5 статті 328 Кодексу адміністративного судочинства України, шляхом подання касаційної скарги безпосередньо до Верховного Суду протягом тридцяти днів з дня складання повного судового рішення.

**Головуючий
суддя**

Чуприна О.В.

Суддя

Попова О.Г.

Суддя

Говорун О.В.

Повний текст постанови складено 23.03.2026.